List 32. **NOVICE** Tečaj XXXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. avgusta 1874.

Obseg: Ukaz ministra notranjih rečí od 27. avgusta 1873, o preskušnji iz podkovstva, kdor ni v podkovijsko šolo hodil. — O novi napravi za namakanje travnikov. — Posnetek iz obravnav mednarodnega zbora umnih sadje- in vinorejcev od 2. do 7. dne meseca oktobra l. l. na Dunaji. (Dalje.) — Izvršilne določbe k postavi o zemljiških knjigah za Kranjsko. (Dalje.) — Zdravilo zoper steklino. — Kako sodijo pametni politikarji najnovejše izjave mladoslovencev in mladočehov. — Iz sodnijskega življenja. (Dal.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Ukaz ministra notranjih rečí od 27. avgusta 1873,

o preskušnji iz podkovstva, kdor ni v podkovijsko šolo hodil.

§. 1. Kovačem, kateri niso poslušali polletne šole o podkovstvu, a vendar želé dobiti izpričalo, da so sposobni izvrševati podkovstvo, podvreči se je v ta namen preskušnji.

§. 2. To preskušnjo je moči delati:

a) pri podkovijski učilnici zvezani z Dunajskim živinozdravstvenim zavodom;
b) pri javnih civilnih podkovijskih učilnicah;
c) pri vojaških podkovijskih učilnicah, a pri teh samo tedaj, ako tam, kjer je taka, ni zraven civilne podkovijske učilnice;
d) pri nalašč za to postavljenih preskuševalnih komisijah v glavnih mestih onih dežel, v katerih ta čas ni civilnih ni vojaških podkovijskih učilnic.

§. 3. Preskuševalna komisija je sestavljena pri civilnih in vojaških podkovijskih učilnicah iz podkovijskega učitelja dotičnega zavoda, ter iz dveh v tej reči zvedenih udov, katera imenuje deželni glavar na eno leto, v glavnih mestih dežel v §. 2 d) naznačenih iz deželnega živinozdravnika ter iz dveh v tej reči zvedenih udov, katera imenuje deželni glavar na eno leto.

Prvosednika določa deželni glavar.

§. 4. Preskušnje se imajo dvakrat na leto, in sicer v drugi polovici meseca junija in decembra.

§. 5. Vsakemu preskuševancu je dano na prosto voljo, voliti si, v katerem izmed mest v §. 2 naznačenih hoče opraviti preskušnjo.

§. 6. K preskušnji oglaševati se je pismeno in najpozneje do konca maja ali novembra, in sicer z ozirom na preskušnjo pri podkovijski učilnici, pri prvosedniku te učilnice, z ozirom na ostale preskušnje, pri dotičnem političnem deželnem oblastvu. Oglasilu priložiti je izpričalo (učni list), da se je preskuševanec pravilno naučil podkovstva, potem dokaz, da je najmanje tri leta bil za podkovskega pomočnika.

Oglasilo vročí se prvosedniku preskuševalne komisije, kateri storí, česar je dalje treba.

§. 7. Vabi se k preskušnji pismeno.

Ako preskuševanec ne pride v naznanjenem času, izgubí pravico, priti na ta preskuševalni rok.

§. 8. Gradivo in orodje potrebno za izpitno delo, isto tako za podkovanje potrebne konje in kopita, slučajno goveda in parklje, pripravlja izpitna komisija, oziroma dotična podkovalska učilnica.

§. 9. Preskušnja obseza:

a) Ustni odgovor na ta vprašanja, ki merijo na pravila in načela konjskega in volovskega podkova sploh, na postopanje pri podkovanji zdravih, hibnih (pokvarjenih) in bolnih kopit ter pri zimskem podkovu;
b) napravo navadne podkove, ter podkove za dolčno hibno ali bolno kopito, ali v poseben namen;
c) popolno podkovanje enega ali več kopit, slučajno enega ali več parkljev.

Preskušnjo, pri kateri sme vsak ud izpitne komisije dajati vprašanja, moči je imeti vkupno z več preskuševancem.

§. 10. O preskuševancev sposobnosti ter o stopinji sposobnosti razsojajo udje izpitne komisije po večini glasov. Ako je preskuševanec prestal preskušnjo, rabijo se cenzure: prav dobro, dobro, dovoljno.

§. 11. Onim, kateri so zadostili pri preskušnji, daje se izpričalo s pravilno kolečno marko po naslednjem izgledu:

Kovaču I. I. iz . . . . . v . . . . daje se s tem izpričalo, da je pri preskušnji, ki jo je z njim imela tukajšnja izpitna komisija za konjske kovače dne . . . . . 18 . . pokazal dovoljno (dobro, prav dobro) spretnost v napravljanji in nalaganji podkov, ter je bil spoznan za sposobnega (posebno sposobnega) nastopiti kovaštvo.

Od izpraševalne komisije za konjske kovače
I. dne . . . . . 18 . .

I. I. *I. I.* *I. I.*

(Podpišejo se trije udje izpraševalne komisije.)

§. 12. Preskuševalcem, kateri so naredili preskušnjo z nedovoljnim vspehom, moči je samo enkrat, in to še le po preteku enega leta dovoliti, da ponavljajo preskušnjo. V ostalem dano jim je na prosto voljo, da takoj, ali potem, ko v drugi preskušnji zopet niso zadostili, začnó redno obiskovati podkovsko učilnico, ter si s tem pridobé lastnost, potrebno, da se jim dá izpričalo sposobnosti.

§. 13. Izpitna taksa, katero je treba, da poskuševanci, predno se dopusté k preskušnji, položé pred prvosednikom izpitne komisije, znaša devet goldinarjev, kateri se po enakih delih delé med ude izpitne komisije.

Preskuševanec, kateri je pri preskušnji zadostil, plača poleg tega še za pisanje izpričala ter za kolečno pristojbino 1 goldinar.

Pri ponavljanji preskušnje plačuje se zopet devet goldinarjev takse.

§. 14. Po vsakokratnem konci preskušenj pošlje naj prvosednik izpitne komisije dotičnemu političnemu deželnemu oblastvu razkaz o njihovem vspehu.

O novi napravi za namakanje travnikov.

V 6. listu „Novic“ l. l. je moja iznajdba za namakanje travnikov naznanjena, al danes še le morem ceno zatvornice (ventila) in drugih rečí povedati, ko sem imel velike zapreke zavolj zatvornice, ker vsak mehanikar je ceno tako nastavil, da bi bila moja iznajdba morala zavolj velike cene ventila zaspati.

Zdaj sem toliko poravnal, da si upam za 8–14 gold. močilnik z vso pripravo vred narediti. Kedar se pa začne po fabriško zatvornica (ventil) in sicer s konkurencijo delati, in kmet potrebne reči v fabriki kupi, močilnik pa sam naredí, takrat bo priprava komaj 6 gl. stala ali pa še ne. Trpela bo 15—50 let ali še dalje.

Pri vsaki kmetijski šoli, družbi in pri vsakem mestu, kjer so šole, bi jaz rad tak močilnik z vso pripravo naredil in nekoliko večih učencev precej pri naredbi podučil vso pripravo v močilnik devati in regulirati, da bi se potem ta koristna iznajdba hitreje po celem svetu razširila, ker vsakemu privolim take stroje delati in v močilnik devati in le potem, ko bo stroj že v močilniku pol leta delal in ga gospodar ne podere, mora meni, dokler predpravico imam, za enkrat in vselej dva goldinarja za vsak stroj podeliti, kar mu bom s pobotnico potrdil.

Vsak travnik s takim strojem v močilniku bo 20 do 50 centov sená na leto več dal.

Kdor želí to naredbo, naj se v frankiranem pismu na me obrne.

Prosim tudi druge gospodarske časnike, naj blagovolijo te vrstice ponatisniti.

Na sv. Gori 6. avgusta 1874.

Šimen Kosmač, administrator.
(Pošta Sava — Südbahn.)

Posnetek iz obravnav mednarodnega zbora umnih sadje- in vinorejcev

od 2. do 7. dne meseca oktobra l. l. na Dunaji.

(Dalje.)

Ko se je konečno zbor v tem zedinil, da je glavni vzrok nerodovitnosti posebno pri starem sadnem drevji pomanjkanje redilnih snoví, se je začela obravnava v vprašanji: Kateri gnoj je najbolji za sadno drevje, kako in kedaj naj se gnojí?

Posebno se je priporočal tekoči gnoj, na pr. gnojnica, stranišen gnoj. Oba se smeta le rabiti, kedar sta vže prevrela, in če je treba, se morata z vodo zaliti. Da se pa zemlji odvzeti kali zopet dá, je zeló hasnovito, če se tekočemu gnoju nekoliko dni prej ko se rabi, pridene pepél iz drv, gips, kateri ima jako mnogo kalija v sebi.

Priporočale so se tudi druge, enake sorte gnojá, s katerimi se je po izjavah nekoliko družbenikov izvrsten vspeh dosegel.

Vzame se namreč zgnjit gnoj iz štale ali hleva, kateri se je nabral od raznih živali. Ta gnoj se zmeče v jame ali sodove, potem se mu prilije trikrat več vode ko je gnoja in to se pusti 2—3 dni prevreti, pridene se še nekoliko apna, gipsa, koščene moke i. d. r., konečno se vse to z vodo zredči in s tako gnojnico se pognojí drevju.

Okoli dreves se napravi 6—8 jamic $^3/_4$—1 čevelj globokih, v te se vlije gnojnica, in ko je zemlja to popila, se jamice zopet zasujejo.

Še bolj očividen vspeh se trdi, da napravi tako-le narejen gnoj:

Na dno soda se dene $^1/_2$ palca visoko živega apna, na tega $^1/_2$ palca debelo s kladvom raztlečenih kosti in na te $^1/_2$ palca debelo pepela iz lesa. To troje se ponavlja tako dolgo, dokler ni sod polen. Potrebno pa je, da se ta zmes 2 meseca s prilivanjem vode ali še bolje z gnojnico moči. Potem se kosti lahko popolnoma zmeljejo ali strejo. Holandeži gnojé češnjam z apnom, katero v vodi raztopé in potem v jame ob drevesih vlijo.

Za vrte se je pa priporočal sledeči način gnojenja: Vkoplje se več po konci stoječih širocih drenažnih cevi okoli drevesa v zemljo; v te se vlije tekočega gnoja, ali, kedar je velika suša, vode. Na ta način se tudi globokeje lege zemlje razmočijo in pognojé.

Omenilo se je, da hruševo drevo mnogokrat rumeno postane, in priporočalo se je kot dobro sredstvo zoper to raztopljeni železni vitriol, 5 funtov železnega vitriola na en cent vode. Tako raztopljen vitriol se ravno tako kakor tekoči gnoj drevesom priliva.

(Dalje prihodnjič.)

Izvršilne določbe k postavi o zemljiških knjigah za Kranjsko.

Tek pozvedovanja.

(Dalje.)

§. 14. Na novo najdenim parcelam je dati številka, katera se sklepa s poslednjo parcelno številko katastra v aritmetičnem povrstnem redu.

Če se je po razdelitvi pomnožilo število parcel, se imajo nove parcele zaznamovati s številkami v drobcih.

Ako je bila stara parcela, katera se je razdelila, zaznamovana s celo številko, tedaj se vzame ta številka za štelnik drobca, ter se mora ž njo zaznamovati vsaka po razdelitvi na novo napravljena parcela; imenovalniki tega drobca se določujejo pri 1 začenši v aritmetičnem povrstnem redu.

Če bi se bila na pr. parcela, ki je s številko 50 zaznamovana, razdelila na tri dele, tedaj se morajo nove parcele zaznamovati $^{50}/_1$ $^{50}/_2$ in $^{50}/_3$.

Ako je bila pa stara parcela zaznamovana z drobcem, na pr. z $^{10}/_4$, tedaj gré ta podrazdelitev tako dalje, da se imenovalniki novih drobcev v aritmetičnem povrstnem redu sklepajo z imenovalniki drobcev, kateri stojé v katastru.

Če je tedaj parcela $^{10}/_4$ na tri dele razdeljena, se mora ena novih parcel zaznamovati z $^{10}/_4$, drugi dve pa — ako so se drobci $^{10}/_5$ do $^{10}/_8$ porabili v katastru za oznambo drugih parcel — z $^{10}/_9$ in $^{10}/_{10}$.

Kar se tiče zaznamovanja parcel po obdelovalnih vrstah, če bi isto potrebno bilo, je rabiti imenovanje (terminologija), kakor je isto predpisano po §. 16 postave od 24. maja 1869 drž. zak. št. 88.

§. 15. Vse po lokalnih pozvedbah na novo narejene zaznambe parcel po številkah ali po navaji obdelovalnih vrst imajo kot začasne veljati dotle, dokler se ne spravijo v soglasje s katastrom, ter se morajo vpisati v kazalo nepremičnin med oklepi. Ta zaznamek z oklepki naj se obdrží vselej, kedar se pozneje rabi tako začasno zaznamovanje.

§. 16. Premembe, katere so se po lokalnih pozvedbah opazile gledé na število in podobo katasterskih

parcel, potem popis teh prememb (§. 12), ki zadostuje za popravljanje naznanilnih načrtov, dalje vse z ozirom na zaznamovanje parcel narejene prenaredbe (§§. 13, 14) se imajo v razvid postaviti tako, da je vse to pripravno za poročilo oblastniji, kateri se je naročilo, kataster popraviti.

§. 17. Potem, ko se je ustanovilo število, lega in zaznamba parcel, katere so v posesti kake stranke, so pozvedbe raztegniti na druge, za naredbo zemljiške knjige potrebne reči (§§. 19, 20 dež. zakonika od 25. marca 1874 dež. zak. št. 12.)

Kar se tiče predmetov teh pozvedeb, se je pri vseh obravnavah držati tistega povrstnega reda, ako ne priporočajo oziri na koristnost drugačnega ravnanja.

§. 18. Pozvedbe naj se vodijo na svojemu namenu primeren način, ter se morajo pri tem pred očmi imeti določbe postave o napravi zemljiških knjig od 25. marca 1874 dež. zak. št. 12, držeč se splošnje zemljeknjižne postave od 25. julija 1871, drž. zak. št. 95.

§. 19. Po vsaki obravnavi naj se vsi postavki, kateri se po tej obravnavi za rešene spoznajo, vpišejo v kazalo neprimičnin in posestnikov, ob enem naj se pa, če bi treba bilo, kazalo dopolni in popravi.

Po dokončani obravnavi z osebami vpisanimi v kazalu posestnikov je dognati obravnava z ozirom na tiste nepremičnine, katere, kakor se iz njih kazala vidi, še niso rešene.

Protokoliranje (zapisovanje v protokol).

§. 20. Kedar se protokolirajo posledki pozvedeb, se utegne nakazovati na gradivo, katero se je nabralo pri pripravnem delovanji, na pr. sklicevaje se na §. 4 od št. 2 tega ukaza navedeni vpis ali na posestno pôlo, ki se je pripravila pred začetkom naredbe (§. 22), ter ni treba ponavljati v njih zapopadenih dat, ako se je pri pozvedbah dokazalo, da so te date popolnoma v redu. Če se tako nakazovanje nanaša na druga pisma, je to storiti na tak način, da je istost postavka, na katerega se je nanašalo, zanesljiva in se postavek lahko najde.

Vsakakor se pa morajo v protokolu prav v kratkem zaznamovati podlage, na katere se opirajo pri pozvedbah iznajdene lastninske pravice, utesnitve v razpolaganji, potem s kako nepremičnino zvezane pravice in zemljiške služnosti, kar se mora vse vpisati v zemljiško knjigo, in na katere se opira naprava zemljeknjižnega tela.

Na enak način se imajo navajati vse bistvene privolilne izjave strank.

Če so se bile vpeljale natančne dejanske pozvedbe, naj se pri protokoliranji posledkov tudi navajajo podlage, na katere se oni opirajo.

Ako stranke razločno zahtevajo, da se posamni izreki, ki pravno pomembo imajo, zapišejo v protokol, se jim ne more to zabraniti.

§. 21. Protokoliranje se more vršiti ali na posamnih pôlah, katere se za vsako obravnavo posebej odločijo in sešijejo po končani obravnavi, ali v zaporednem obravnavnem protokolu. Tudi v poslednjem primerljeji je, kar je mogoče, za to skrbeti, da se obravnave, katere so med seboj v zvezi, ne ločijo v protokolu, tudi ne, ko bi se njih vpisovanje pretrgati moralo.

Stranke morajo podpisati vsako obravnavo, katera se njih tiče.

Ako je protokol jako obširen, se morajo zaznamovati strani s številkami, ter se narediti imenik (register), da se lože najdejo posamne obravnave.

(Dalje prihodnjič.)

Zdravniška novica.

Zdravilo zoper steklino.

Ruski vladni časnik razglaša, da Petrogradski zdravnik dr. Bunson je že 80 ljudí, ki so bili od steklih psov popadeni, ozdravil s tem, da jih je 7 dni v navadne Ruske parnice (Dampfbäder) deval, ki so imele toploto od 45 do 50 stopinj. Če je pa popadeni človek že za steklino zbolel, pride le enkrat v take toplice.

Politične stvari.

Kako sodijo pametni politikarji najnovejše izjave mladoslovencev in mladočehov.

Pasje dneve, ko vročina na vse, kar živí, pritiska, postane tudi politično življenje bolj hladno, posebno, ker se ministri in druge osebe, katere politiko delajo ali krog katerih se politika suče, navadno pogubé po toplicah, kamor gredó vroča telesa hladit in krepčat. V takem času, katerega Francoz „saîson morte“ imenuje, so politični časniki v velikih zadregah, suhi kakor poper ali po solncu ogreta zemlja, toraj željno zgrabijo vsako kost, katera se jim tu pa tam vrže, ter jo do dobrega oglodajo ne preiskovaje, če je že niso prej kdaj glodali in kot popolnoma brezmeseno že proč vrgli.

Letos so dobili sicer mastno pleče, padel jim je namreč Bismarkov „napad“ prav iz meglá; pa ker so se s tako lakoto in tako silo spravili čez to pleče, je bilo kmalo oglodano in zdaj se, kakor bi nemec po svojem rekel, „ne zmeni noben pes več za ta napad.“

Ni čuda, da se ozirajo časniki zopet po kaki drugi, če še tako suhi kosti, in le zarad tega so pobrali mladoslovensko knjižuro „Slovenci in državni zbor“ in Gregrjev spis, v katerem je razvit mladočeski program: teh dveh suhih kostí bi se gotovo nemški listi ne bili lotili, ko bi imeli količkaj druzega obirati.

Vošnjakova knjižura je „pogreta rihta“, kakor pravimo. To, kar imajo v nji razglašeni govori mladoslovenskih bogov: Vošnjaka, Razlaga, Pfeiferja in Nabergoja v sebi, so govorili — in sicer mnogo boljše — že drugi poslanci v državnem zboru, na pr. dr. Costa, Toman, celó Črne; če beremo to knjižuro, nas nehoté obhaja misel, da so ti štirje mladoslovenski matadorji govorili v državnem zboru le zato, da so mogli potem kaj tiskati in med kratkovidnim ljudstvom po tiskani besedi širiti svojo slavo, kar jim pa utegne spodleteti. Vošnjak ima pregovor: „scripta manent“, to je, kar sem pisal, to se bere; po tem pregovoru skuša, da čisto vse, kar on govorí, svet izvé, da nič skritega ne ostane, kar on dela. Njega posnemajo vsi tovarši njegovi in tako delajo vsi skupno za lastno slavo brez ozira na to, je li njihovo delovanje domovini koristno ali ne. Ljudje take baže so že marsikatero kraljestvo razdrli, marsikak narod do pogube pritirali.

Pa da ne bo kdo mislil, da jih le mi tako sodimo, navedemo tù, kar gotovo nepristranski Dunajski politikar Schuselka v svoji povsod spoštovani, vsakemu narodu, vsaki pošteni stranki pravični „Reformi“ o najnovejši izjavi naših „mladih“ piše.

„Mladoslovenci in mladočehi — pravi „Reform“ — so napravili manifestacije, katere mora narodna in državopravna opozicija močno obžalovati. Mladoslovenci polagajo v spisu za razširjatev med ljudstvom namenjenem račun o svoji delavnosti v državnem zboru, in izrekajo, da so popolnoma ustavoverni. Postavijo se na tla ustave, na katerih edino se dá po njihovih mislih delati za blagor naroda slovenskega. Ti

mladoslovenci menda mislijo, da veljá le dvoje: ali sedanja ustava, ali pa absolutizem. Al sedanja ustava je bila nalašč, po posebni politični aritmetiki tako narejena, da zagotovlja vladajoči centralistični in nemškutarski stranki večino. Če bodo Slovenci za mladimi voditelji šli na tla te ustave, je ponemčenje naroda slovenskega le še vprašanje časa."

Tedaj daleč od nas živeči politikar, kateri se zamore vzdigniti visoko nad naše domače prepire in soditi naše razmere nepristransko, je prišel do prepričanja, da politika mladoslovencev tira narod slovenski pod tujčevo peto, da ga bo spravila ob narodnost! Čuj, narod slovenski, in odpri oči, da vidiš, kam boš prišel, če greš za voditelji mladih!

Tudi mladočehom, kateri so nekoliko poštenejši od naših mladičev, „Reform" pové resnico v sledečih besedah:

„Mladočehi hočejo pripoznati ustavo le gledé deželnega zbora, v katerega hočejo vstopiti, da bi se tam pridružili liberalni stranki in priborili narodu Českemu dobrote modernega liberalizma. Kar se pa tiče državopravnega vprašanja, hočejo se s starimi vred zvesto držati deklaracije. To pa je drugo drugemu nasprotno, kajti po deklaraciji je tudi deželni zbor nepostaven; vendar se to lahko na strani pustí in tudi pripozná, da utegnejo mladočehi v deželnem zboru marsikaj koristnega doseči; toda bodo vendar-le podpirali ono stranko, katera se zgodovinski samostalnosti kraljestva Českega le posmehuje. V Gregrjevem spisu se več ko stokrat nahaja izraz „svobodomiselna stranka." To ravno je glavna stvar: mladočehi hočejo namreč nemškim liberalcem pokazati, da so tudi oni svobodomiselni. Al tu gré najprvo za samostalnost kraljestva Českega, zato bi morala svobodomiselnost vsakega zvestega sina domovine Češke najprvo obstati v tem, da stojí za svobodo kraljestva Českega kot takega. V samostalnem kraljestvu Českem se bodo potem kakor v vsaki drugi deželi, to se razumi samo po sebi, oživile različne politične, cerkvene, socijalne stranke. Naj se mladočehi, če hočejo, imenujejo „par excellence" svobodomiselna stranka; vendar spoznati bi morali, da svobodomiselnost sama na sebi ne more kraljestva Českega priboriti, ne ohraniti. Naj bi se učili od Ogrov. Dokler ni bilo Ogersko kraljestvo samostalno, bila je na Ogerskem le ena stranka, ki ni najprvo se potezala za nič druzega nego za to, da postane domovina zopet samostalna, kakor je že bila. Zdaj se razvijajo v samostalnem kraljestvu naravno narodne, politične, cerkvene, socijalne stranke."

Svojo sodbo o teh mladih sklepa „Ref." z obema, mladočehom in mladoslovencem namenjenimi besedami, katero naj bi si oboji dobro zapomnili, namreč:

„Popolnoma edini so mladoslovenci in mladočehi v tem, da so se odpovedali „klerikalcem" in pridružili boju zoper „ultramontanizem". No, se vé da, to je zdaj taka navada; al slovenski in češki mladiči bi morali vendar le premisliti, da se z necerkveno politiko ločijo od večine naroda svojega."

Slovansko slovstvo.

* „*Narodnost*" se zove politični list, ki je pretekli mesec začel izhajati v Oseku vsako sredo in soboto, tiskan deloma s cirilico. Cena mu je po pošti za četrt leta 2 gold. 40 kr., za pol leta 4 gold. 80 kr. Vreduje ga gosp. Vaso Gjurgjević.

* „*Vertec*", časopis s podobami za slovensko mladost, v vsakem listu lepo spolnuje svojo nalogo: podučevati šolsko mladino, ob enem pa tudi kratkočasiti jo; to tudi v zadnjem svojem listu za mesec avgust z mirno tvarino v prosti in vezani besedi. Radostni smo zapazili, da je gospá Lujiza Pesjakova še zmirom podpornica „Verteca". Dve čedni podobi kinčate ta list, namreč podoba Blejskih toplic s kratkim popisom najlepšega kraja domovine naše — Blejskega jezera; druga slika pa mladini kaže podobo volka tudi s popisom te samogoltne zveri, katere se tudi po naši deželi še celó o poletinskem času več okoli klati.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

I.

Poštne nakaznice.

(Dalje.)

Na moje vprašanje mi Mlinar vse do pičice pové, popiše na tanko tujca in vse, kar je vedel o njem. Res, da ni bilo veliko za vspešno sodnijsko zasledovanje, in jaz tudi nisem preveč obetal Mlinarju; največ ležeče je bilo na naglosti, toraj sem najprvo dal telegrafovati po vseh železniških potezah, ob enem pa poslal dva svojih najboljših agentov za njim po železnici na obe strani. Mlinarju sem obljubil, da se ne bo nič zanemarilo, kar bi bilo v stanu nam hudodelnika dati v pest. Mož odide le malo potolažen.

Za njim se podam jaz naravnost na kolodvor. Pred hôtelom pa še prašam po fijakarju, kateri je peljal tujca, a ta mi ne vé druzega povedati, ko da ga je peljal do kolodvora, kjer je oni stopil pred kaso. Dalje ga ni videl.

Pri kasi na kolodvoru zvem, da je nekdo, kateri je bil podoben po meni popisanemu, po noči vzel karto do prve postaje, do Dunaja ni bila oddana nobena karta. Železnično osobje mi je povedalo, da je vstopil tak človek v voz I. reda. To je bilo vse, kar sem na kolodvoru zvedel, moja agenta sta se bila že odpeljala vsak na svojo stran.

Vračajoč se oglasim tudi pri telegrafični uradniji, da bi dobil, ako je mogoče, oni telegram, ki je došel tujcu. Uradnik, ki je imel prejšnji dan službo, pa mi naznani, da takega telegrama, o kakoršnem jaz govorim, ni bilo, da mora toraj izmišljen biti. Tudi preiskava tujčevega stanovanja je bila brez vsega vspeha; od hišnih ljudí sem le toliko izvedel, da je prebivalec onega stanovanja izročil ključe hišniku, rekoč, da gre za nekoliko časa na Dunaj; svojo malo tružico pa je seboj vzel in tako ni bilo v stanovanji najti nič, na kar bi se mogla preiskava naslanjati.

Iz vsega tega sem sklepal, da imam opraviti z izurjenim goljufom, toraj mi je bilo treba na pomoč klicati vse svoje sodnijske skušnje in juridične vednosti. Čakal sem prav težko svojih za hudodelnikom poslanih agentov. Čez dva dni se vrneta, a brez hudodelnika; prvi, ki je odpeljal se proti Dunaji in se vstavil na prvi postaji, je pač zvedel, da je popisanemu podoben človek stopil tam iz voza I. reda, a kam je šel, tega ni nihče vedel povedati. V celem kraju ni bilo sledu o njem, noben voznik ga ni peljal, v nobeni gostilnici se ni pokazal, sploh je bilo vse, kakor bi se bil zunaj kolodvora v zemljo vdrl.

To poročilo je bilo za-me malo tolažljivo. Tudi od drugih krajev je bilo vse tiho, le na Dunaji so bili prijeli nekoga, ki je pa naglo dokazal, da je bil tisti dan

in tisto uro, ko se je hudodelstvo zgodilo, na Dunaji v neki kavarni.

Tako je preteklo več mesecev in jaz sem spoznal, da je hudodelnik vsaj za zdaj postavi nedosegljiv, ker ni bilo o njem ne duha ne sluha. Gostilničar se je, čeravno težko, popolnoma odpovedal upanji, da bi svoj denar še kedaj videl.

Ni mi treba še posebno opomniti, da je bilo tudi imé „Engelbert Breier“ izmišljeno in v tistem kraju, kjer bi bile imele biti nakaznice oddane, ni poznal nihče človeka tega imena. — — —

Kmalo po tej dogodbi sem bil premeščen k preiskalni sodniji v mesto L. na Českem. Tam je bilo mnogo opravila, ker mi je moj prednik pustil vse v najlepšem neredu. Služba me je vezala skoro ves dan na pisarnico, toraj nisem imel dosti prostega časa. Pri nekem službenem izletu iz mesta naletim nenadoma na sošolca, nekdanjega najblojšega prijatelja svojega, katerega nisem več let že videl in tudi o njem nič slišal. Po ponovljenem prijateljstvu me hitro povabi k sebi na dom; imel je posestvo in lepo fabriko blizo tistega kraja, kamor sem bil prišel v službenih opravkih, in mi ni dal prej mirú, da sem se še tisti dan ž njim peljal. Ker sem bil s svojim opravilom gotov, sem se mu prav radosten podal.

Med potjo mi pripoveduje, da je oženjen in oče hčere, katera se ima tudi v kratkem omožiti. O svoji ženi mi je pravil toliko ljubeznjivega, da me je prav radovednost trla, videti njegov „hišni zaklad“, kakor mi je ženo hvalil.

Pripeljeva se na dvorišče, moj prijatelj izročí konje in voz služabniku, prime mene za roko ter me pelje v svojo rodovinsko sobo, ki je bila pri tleh in ob enem jedilna izba. Ko vstopiva, se vzdignete dve ženski v priprosti, a čedni domači obleki, ki ste prej sedeli pri mizici tik okna, kakor se je videlo, pri šivanji; prva starejša jako ljubeznjive, a mlajša popolnoma zapeljive postave in zdaj zarudelega obraza.

„Tù, Mina“, spregovorí prijatelj in potisne mene malo naprej, „tù ti predstavljam svojega ravnokar zopet najdenega prijatelja in sošolca, zdaj hudega preiskovalnega sodnika v mestu. Ha, ha, Ljudmila, hči moja, nič se ga ne boj; dokler ne pride s pisarji, žandarji in drugim sodnijskim orodjem, ni nikakor nevaren.“

„Posebno, če se mi prikažejo bitja vaše ljubeznjive vrste, gospodična“, hitim jaz nadaljevati govor svojega prijatelja. „Tudi gospá bo oprostila, da tako nenadno napadem jo v njenem prijetnem domovju.“

Gospá pristopi in mi podá roko. „Prav veselí me sprejeti tukaj prijatelja svojega moža, o katerem mi je že marsikaj pripovedoval“.

Znanstvo v hiši mojega prijatelja je bilo storjeno; pri obedu sem imel priliko spoznati res vrle lastnosti hišne gospodinje, katera je bila ravno tako modra, kakor ljubeznjiva. Hči Ljudmila, dasiravno še malo plašna in molčeča, zdela se mi je popolnoma materne narave in lepote, tako da sem res zavidal moža, kateremu je bila namenjena.

Med pogovorom pravi prijatelj moj: „Saj si tudi lovec, ne?“

„Le tako imenovani nedeljski lovec“, odgovorim, „čveteronogati zverini še nisem posebno veliko žalega storil.“

„Sodnijska gospoda je bolj na dvojenogate zverine dresirana,“ nadaljuje moj prijatelj smehljajoč se. „Vendar mislim, da boš vedel človeka in pesá ločiti od zajca, toraj te povabim za nedeljo in pondeljek, ko sta ravno dva praznika skup, k sebi. Prišlo jih bo več, prvi dan bomo streljali po gozdu, drugi dan pa domá z buteljami, ker bo -- Ljudmila, ne bodi rudeča kot škrlat — zaroka moje hčere. Pri tej priliki boš spoznal tudi njenega ženina, gospoda žl. Planavskega.“

Ljudmila postane rudeča kot pirih.

„Gratulujem, gospodična,“ pravim jaz, „ker sem že naprej prepričan, da mora mladenič, katerega ste si vi izvolili, biti zbirka vseh prednosti moškega spôla.“

„No, no, to ravno ni,“ govorí oče, „a vendar je možak, kateri se mora vsakemu prvi hip prikupiti. Pa saj ga boš videl in potem sam sodil, ker veš ceniti človeško blago.“

Že pozno v noči se odpeljem od gostoljubne hiše, kjer se je meni, neoženjenemu samcu, prav domače zdelo, zastavivši prijatelju besedo, da prihodnja dva praznika gotovo pridem. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Največi most na svetu* so pa ravno zdaj dodelali Amerikanci v mestu St. Louis čez največo (zavolj razvoja više 750 milj) reko Misisipi. Most je stal svojih 20 milijonov gold. Dodelali so ga v 7 letih. Njegovi stebri so 78—111 čevljev globoko spuščeni v skalnata tla, ki se dosegajo komaj 60—90 čevljev pod blatnim dnom rekine struge. Železni oboki, kateri se mogočno spenjajo od stebra do stebra tehtajo 112.000 centov. Ves most, 270 sežnjev dolg, ima 2 oddelka ali stropa. Spodnji strop je za železnico, zgornji pa služi potcem in voznikom.

* *Čudna bratovska ljubezen.* — V Celji je stal one dni neki Luka M. pred porotniki, obdolžen, da je svojega tovarša C. umoril. On sam je tajil, al priče so dokazale, da je le on mogel biti morilec, ker je bil z umorjenim sam v hosti in na-nj jezen, in da je do smrti zadeti C., predno je umrl, sam izrekel: „Luka me je!“ Porotniki so bili po vsem tem prepričani, da je on morilec ter ga spoznali krivega, sodnija pa ga je obsodila k smrti na vislicah. Ko zatoženec sliši, da je k smrti obsojen, se zgrudi na tla, morali so ga nesti iz sodnijske sobe. Prišedši k zavesti pa pokliče svojega zagovornika in mu razkrije skrivnost, da namreč ni on morilec, marveč njegov brat, to vé vsa rodovina njegova; on je vedé, da bo zarad tatvine že tako v ječo obsojen, hotel še kazen, ki gré bratu zarad umora, na-se vzeti, tako so se domá zgovorili; sedel bi bil za brata, a na vislicah za-nj umreti noče, to uniči vso rodovinsko pogodbo. Zagovornik naznani vse to nemudoma sodniji, katera pošlje komisijo po brata; pa komisija ga sreča že na poti gredočega k sodniji, kateri se je hotel sam izdati, ker je slišal, da je brat k smrti obsojen, česar ni pričakoval. Zdaj se je preiskava vnovič začela, smrtna obsodba pa, se vé da, pride ob veljavo. To je res čudna bratovska ljubezen, ki bi bila kaj boljšega vredna.

Naši dopisi.

Iz Marije Zviezde v Bosni. V. L. — Iz Dunaja so nas opomnili, naj bi skušali sušenje češpelj, ki je po Bosni že tako bolje kakor drugod, še kaj zboljšati. Tu mi pride na misel, da so „Novice“ nekdaj to reč popisovale in če se ne motim, tudi zboljšano bosensko sušilnico priporočale ter njen obris prinesle. Ako je tako, kakor mislim, da imajo „Novice“ obris zboljšane bosenske sušilnice, jih lepo prosim, naj blagovolijo mi poslati tisti obris, *) tisti list „Novic“ in popis tistega obrisa, bomo skušali enako sušilnico napraviti in djansko pokazati ljudém, katera sušilnica je bolja,

*) Obris in popis prejmete pod križnim zavitkom.
Vred.

potem bodo segli gotovo po bolji, kakor že spoznavajo, da trapisti znajo bolje orati kakor oni sami in jih že posnemajo. — Kuga živinska je vedno pri nas — pa tudi leží po polji in ob cestah, celó po dvoriščih, za kugo crknjena mrhovina, kjer se psi in krokarji itd. dobro gosté. Pri nas v hlevu, hvala Bogu, je vse zdravo, pa tudi noben tujec ne sme blizo — vse je zaprto z dobro ograjo.

Iz Zagreba 8. avg. (*Vabilo.*) Predragi bratje in tovarši! Kakor Vam je znano, imeli bomo hrvaški učitelji 25., 26. in 27. t. m. splošni svoj zbor v Petrinji. Pri prvi naši skupščini v Zagrebu l. 1871 so bili Slovenci prvi, ki so nam prijazno v velikem številu podali roko ter se z našim delovanjem po bratovsko zanimivali. Nadejamo se, da je tudi zdaj med nami ljubezen ravno tista, kakor poprej, in da bo zopet naš premili in predragi brat Slovenec prvi, ki bo v naše kolo pritekel ter nas zopet z bratovsko ljubeznijo spremljal pri našem delu. Srce nam je veseleje in pogumneje, kedar vidimo vrle naše brate okolo sebe. Pridite toraj Vi vrli sokoli premilih nam slovenskih planin in dolin, pridite, da Vam zamore brat Hrvat zopet podati svojo roko in Vam s svojo gostoljubnostjo postreči. „Pristupnice" dobivajo se pri „mjestnom odboru II. obće hrvatske skupštine u Petrinji" po 1 gold. Vožnja na železnicah in parobrodih znižana je za 33%. Skrbeli smo, kolikor se je dalo, da bode ne le duševne hrane, ampak tudi prijetne, hrvaške zabave. Pomoz' Bog!

Za centralni odbor II. obće hrvatske učiteljske skupštine:

Ivan Filipović, predsednik. Ljudevit Tomšić, tajnik.

Iz Istre 8. avg. — Ako hoče Bog, Istra bo imela letos dobro letino, žita je mnogo in dobrega; samo se bojimo, da nam ne bi izkalilo, ker ga ne moremo mlatiti zavoljo deževanja; pod streho ga ne moremo spraviti, kozolcev nimamo, druzih pristreh tudi ne. Grozdja je vse polno, njegova bolezen se redko zapazi, po toplejih krajih se najde že zrelega. Naša železnica se je počela lepo delati, delavci so mesec dni delali brez znati za dnine; ker so jih pa potle slabo plačali, so mnogi pobežali; ki so ostali, so skoraj sami Lahi. Ljudje in živina so za čudo zdravi, ker so do zdaj toliko pomanjkanja trpeli; se vidi, da je „glad dober lečnik."

V Gorici 7. avgusta. — Še dobro, da imamo vsaj v materialnem oziru dobro letino — v moralnem je presneto slaba. Ne vem, ali izlezemo letos iz škandalov, ali ne. Uni dan je bil naš gimnazij „junak", potem je prišlo nekaj druzega, ki pa ni še zrelo; potlej nekateri naši ljubeznjivi domači časniki, in zdaj — Rudolf grof Attems-Zemljar*)! On je namreč tista visokorodna oseba, katero sem v zadnjem dopisu v zvezi s pohujšljivo krido omenil. On je junak Goriškega „kracha". Imena njegovega nisem hotel jaz prvi povedati; zdaj pa, ko vsi časniki o njem govoré, ni treba, da bi „Novice" molčale. Gosp. grof je neoženjen, lahkomiselu bonvivant, kakih 45 let star. Vsa omika njegova je v tem, da je v muziki izveden, pa dober lovec; druzih aristokratičnih lastnosti nima. Ali prav to, da ni trd aristokrat, marveč da je imel nekaj demokratičnega na sebi, bilo je vzrok, da so se ga meščanske in politične stranke za vsako potrebo posluževale in njegovo lepodoneče grofovsko imé mnogokrat zlorabile. Že za Bobič-evih **) časov je bil grof „Rudolf" (tako so ga vulgo klicali) „factotum della città"; brez njega ni je bilo mestne volitve, ni ga bilo mestnega starešinstva. Včasih se ga je posluževala tudi vlada kot posredovalca med ekstremno stranko in „dobromislečimi". Odkar se je tudi pri nas vdomačil vulgarni liberalizem, vdal se je — se ve da — tudi grof R. môdi. Kajti, kdo bi hotel biti nemodêren? Od tistihmal ni tudi več hodil v véliko (stolno) cerkev „fagôta" piskat. Zarad muzikalne spretnosti (?), prav za prav, ker je bilo mogoče le v tej stroki porabiti ga, bil je R. večni ravnatelj. V ostalem je bil dobrosrčen človek; na materni grajščini v Kviškem je vsako leto nadzoroval trgatev. — Da je mož precej denarja potreboval, to se je vedelo, ali, da je tako globoko zabredel v dolgove, tega ne bi bil nihče verjel. Celó pohujšljivo dela njegovo sedanjo krido to, da je veliko menjic s ponarejenim podpisom izdal. (Pravijo, da je materno in sestrino imé zlorabil.) Najhujše pa je to, da je poslednji čas, ko je bil v zadregah in je bil začel misliti na beg, denarje pobral, kjer in kakor je mogel — od podoficirjev, trgovcev in obrtnikov, od ljudí vseh stanov, od priprostih dekel celó. In tako je veliko ubozih ljudí poškodovanih in mrmranje in pohujšanje grozovitno. Smilite se nam njegova mati vdova (nekdaj ena prvih aristokracinj) in sestra (neomožena), katerima neki skor vse premoženje poberejo, ker so bile menda nekatere menjice skupne. Sicer pa natančnega nihče še ne vé, dokler sodnija stvari ne pojasni. Govorí se, da je dolgá samo Rudolfovega 150.000 gold. Sestrine obligacije (v Trstu shranjene) je neki tudi odnesel. Kam se je obrnil, živa duša ne vé; gotovo je le, da ga je zmanjkalo 24. julija in da je od tukaj šel v Trst. — Grof R.-fov „krach" je vse mesto tako prevzel, da mnogi še drugih takih krid prerokujejo; in vsi takim govoricam verjamejo. — V Gorici imamo vse polno novih ulic. Lanskega decembra so eno imenovali „Franc-Jožefovo", letos pa, o Petrarka-vi slavnosti, so dali drugi, tik mestnega vrta, imé „Petrarka-va ulica." Znano je pa, da je naš Preširen pravi Pretrarkovič, in da je Preširnov „kultus" med „našimi" zdaj še bolj en vogue, ko Petrarka-v pri Lahih. V Gorici — dalje — „smo" z Lahi dobri prijatelji; saj „smo" bili povabljeni k Petrarka-vi slavnosti. Kaj je tedaj naravniše, ko da se dá eni ulici imé „Via Preširen." Liberalizem in kosmopolitizem nam gotovo to prineseta. — V torek ali v sredo prihodnjega tedna (t. j. 11. ali 12. t. m.) pride novi naš namestnik g. baron Pino v Gorico. — Pretekle dni je tako bilo tukaj, kakor o poznem jesenskem času; danes je spet po večdnevnem odjužnem vremenu krasen dan. Poročila o letini so čedalje ugodniša. Tudi na Ipavskem (razen Št. Vida in nekaterih druzih neobširnih prostorov) bo vendima veliko bolja, ko se je mislilo po burji sred junija.

Iz Trsta 10. avg. — Preteklo sredo je bila krog Trsta velika nevihta in zgodilo se je več nesreč. Zraven pokopališča Tržaškega je vdarila strela v hišo, kjer ste ravno dve dekleti vedrili; zadene ji strela in prva obleží mrtva na mestu, drugo so prenesli v bolnišnico, kjer pa je tudi drugi dan že umrla. V Žavlah na Isterski cesti pa so isti dan našle smrt v vodi štiri osebe, ki so se peljale po cesti. Oblaki se vtrgajo in voda pridere s tako močjo, da odnese vse štiri proti morju ter jih zasuje z blatom. Našli so še tisti dan mrtve. V mestu nevihta ni škode naredila.

Izmed gorá 2. avg. □. — Tankočutni politikarji slutijo že nekaj časa, da se politično vreme preobrača. Veter je začel ravno od nasprotne strani pihati, Prusakom ne ravno na ljubo. Bismarkovci začudeno gledajo, kaj je to, in nečejo prav verjeti, da bi to mogoče bilo. Pa prepričani naj bodo, da ni samo mogoče, ampak da je istina. Evropa se je naveličala divjega libe-

*) Po tem pridevku — piše se spačeno „Semler" ali bolj po starem „Sembler" — se razločuje grof Rudolfova rodovina od druzih Attems-ov. Pis.

**) V Gorici že vedó, kaj je to. Pis.

ralnega hujskanja, ki nosi svobodo na jeziku, vojsko in zatiranje pa v srcu; evropske države so začele čutiti, da jim Prusija s svojimi liberalnimi agenti korenine obstanka spodjeda, bati so se začele Pruske pošasti iz „krvi in železa“, zato so postale jako hladne nasproti gorečim besedam pruskih aposteljev „svobode, napredka in razsvetljenosti.“ Začela je pihati hladna, dobrodejna konservativna sapa. Liberalistični Titani, ki so napovedali vsemu obstoječemu boj, ki so se šteli zmožne krščanstvo izbrisati iz sveta, izstrelili so ves svoj strelni prah, konservativstvo pa je z orožjem uma in zgodovine dobro preskrbljeno. Zato so začeli liberalci izvrševati tisto pomikanje v vojski, ki se po nemški pravi: „nach rückwärts koncentriren.“ Liberalci so vedno vpili o sebi: „mi smo izobražena Evropa, kar je omikancev, vse stoji za nami. Proti nam so le farji itd.“ Tudi danes še tako vpijejo, pa razloček je ta, da se jim zdaj noče več tako verjeti, kakor nekdaj. Sad, ki ga liberalizem donaša, se le predobro na Prusiji vidi; narode je groza pred liberalizmom, ki spoštovane može preganja, ker se svoji veri nočejo izneveriti, ki škofe zapira, ker so zvesti služabniki božji, in božjo zapoved više stavijo, ko človeške postave; groza je narode pred liberalizmom, ki Francoze v Lorêni in Slovane v Poznanji tako neusmiljeno zatira. Zato se vsa Evropa odvrača od teh podiralcev in uničevalcev starih nazorov, starih šeg, svobode in neodvisnosti narodov. Vkljub vsej učenosti, vsemu vpitju in razširjanji svojih idej zgubljajo liberalci vendar vedno več tal, in reči se more, da jim je vdana le Prusija in Italija, poslednja le zato, ker je po Pruski milosti vstvarjena, in pade s Prusijo vred, kajti rop je rop, če prav je ropar kralj Viktor Emanuel, in ni dvomiti, da mu božja kazen ne bo odšla, če prav je le „zaničevanega“ papeža oropal. Klin s klinom in sila s silo. (Kon. prih.)

Iz Vremske doline 4. avgusta. (*Kmetijski napredek.*) Ročno mlatilnico Henrika Lanz-a in žitno vejalno čistilnico od Blaža Vovk-a imamo od kmetijske podružnice iz Senožeč tukaj v delu. Ponesli ste se prav dobro in priporočati moremo ta dva stroja vestno vsakemu kmetovalcu, kateri si hoče dve tretjini delavcev pri mlatvi prihraniti in več zrna dobiti, ker se pri teh strojih nič ga ne zgubí. — Hvala c. kr. kmetijskemu ministerstvu in centralnemu odboru c. kr. kmetijske družbe Kranjske, ker si zadnja prizadeva od prvega podpore za razne nam koristne reči dobivati. Hvala tudi tistemu rojaku, kateri si vsestransko prizadeva naše kmetijstvo iz nemarnega spanja zbujati, kateri si zraven raznih kmetijskih strojev in orodja tudi prizadeva, lepa goveja plemena po naši deželici širiti! Že se vidi mnogo lepih junic in junčekov v tej okolici od plemenitega, lepo rastečega trdnega muricodolskega plemena; tedaj hvalo moramo izreči tudi predsedniku kmetijske podružnice g. Jožefu Zelen-u v Senožečah.

Z Gorenskega 27. julija. — V 29. št. „Novic“ dokazuje nekdo potrebo živinskih in čebelarskih sejmov v Lescah in dolži Kranjske tržne dneve, da so krivi slabe prodaje živine v našem kraju. Dopisnik bi pač lahko vedel, da je cena živine padla in kar je z njo v zvezi, da je popraševanje po nji se zmanjšalo, česar pa Kranjski tržni dnevi niso krivi, ker pred kratkim časom bilo je kupca čez mero. Dalje g. dopisnik trdi, da Radoljški sejmi tega imena niso vredni in nepripravni za živino. Gosp. dopisnik se še ni prepričal o Radoljških sejmih, drugače bi vedel, da sejmov kakor so ti, izvzemši poletna dva, od Kranja do Beljaka — neizvzemši Tržiških in Trbiških — ni, naj le dokaže veljavo in vrednost drugih; in ravno v Radoljci so bili živinski sejmi združeni z blagom vpeljani, pa se niso sponesli. Zdaj pa naj bi se napravili v Lescah, kjer se še ena štacuna, da-si dobro založena, ni mogla zdržati! Gosp. dopisnik ne vé, da železnice pač pospešujejo vsestransko kupčijo in kolobarjenje blaga, a ne sejmov. *) Prostora za živinske sejme razun javnih prostorov ali dvorišev, ki so pa v Radoljci vsa druga, v Lescah blizo hiš jaz ne vem; da pa Radoljški srenjski zastop grajo zasluži, o tem bom na drugem mestu govoril še več; premalo se poganja za vsestranski napredek, že nekaterekrat je v materijalno kvar srenje zavozil, ali zastop vendar nima vpliva oziroma sejmov, če bi Kranjski mestni zastop bil najstrogeje ustavoveren, bodo sejmi in trgi v Kranju vendar le ostali.

Iz Kranja 9. avg. — Kar časniki poročajo o tem, da je g. Jugovic s svojim mlinom na kant prišel in zakaj se je bivši njegov knjigovodja vstrelil, je večidel neresnično. Resnica je na kratko rečeno ta le: Gospod Jugovic je 3. t. m. prodal svoj mlin in druga posestva Tržaškemu trgovcu Usiglio, s katerim je bil v kupčijski zvezi. Vzrok samoumora knjigovodje Jenerja pa najde vsakdo lahko v sledečih razmerah: Da on ni sam sebe umoril zarad ljubezni do hčerke Jugovičeve in zarad tega, da bi bil pri Jugovicu kako denarno zgubo trpel, jasno je iz tega, da je on svojemu gospodarju v Trst zvečer pred smrtjo pisal, da je on gosp. Jugovicu nekoliko tisoč goldinarjev dolžan in da je moral jako slabo vest imeti o svojem poštenju, ker je tudi večer pred samoumorom iz glavne kupčijske knjige vse liste iztrgal in uničil, kateri bi utegnili odkriti delovanje njegovo. Pokopali so samoumorca brez duhovskega spremstva na pokopališče mestno, kjer je poštar Škarja svoj prvi znani „spech“ imel; novoverni liberalci pa so ga boje iz hvaležnosti, da je radodaren denar sipal, spremili v obilni množici, katero so drugi mestjani mirno od strani gledali.

Iz Ljubljane. — Nasvetu družbe kmetijske, naj bi prihodnji mesec nekoliko Kranjskih učiteljev ljudskih šol šlo v Gradec, nekoliko pa v Gorico, kjer se bodo nauki kmetijstva predavali slovenski, je pritrdilo ministerstvo kmetijstva ter deželni vladi naukazalo, naj v ta namen učini po zaslišanji deželnega šolskega sveta, kar je potreba.

— (*V zadnji seji deželnega šolskega sveta*) je gosp. inšpektor ljudskih naših šol Pirker zopet pokazal svoje „antiklerikalne rogé.“ Predlagal je namreč, naj se očetom frančiškanom kar na vrat na nos, to je, že prihodnje šolsko leto vzame učiteljstvo v Kamniški ljudski šoli, češ, da nimajo postavne sposobnosti za to. Gledé na to, da oo. frančiškani Kamniško šolo že mnogo let prav dobro oskrbujejo in da štirje učitelji mestu borih 200 gold. stanejo, je šolski svèt enoglasno podrl Pirkarjev novošegni naklep ter sklenil, da ostanejo še učitelji frančiškani, — in da se samostan frančiškanski vpraša, ali ne bi sedanjih učiteljev bila volja podvreči se dotični postavi za dosego učiteljske sposobnosti.

— (*Iz c. k. zdravstvenega sveta*) naj povemo eno dogodbo, katera kaže predrzno vsegamogočnost birokrata, ki se od nog do glave „verfassungstreu“ klicati dá, pa vendar glavnega pravila ustave ne spoštuje. — Zdravstveni svèt protestiral je zato v svoji seji dne 8. t. m. zoper samovoljno ravnanje rudarskega predstojnika Idrijskega g. Lipolda pri oddaji službe c. kr. rudarskega fizika. Služba bila je razpisana, prosilo je za-njo 13 zdravnikov. Gosp. Lipold pa pošlje zdravstvenemu svetu samo 4 prošnje, češ, da ostalih 9 ni sposobnih za to službo; zdravstveni svèt naj izbere med temi štirimi, ako pa tega noče, pošlje naj prošnje v

*) Se vé, da gledé tega mi z gosp. pisateljem nismo enakih misli; vendar sprejeli smo ta sestavek, da se sliši tudi drugi zvon. Vred.

kratkem nazaj! — Zdravstveni svèt, ki ima po ustavni postavi pravico, nasvetovati sposobne može za vse zdravniške državne službe v deželi, zahteva prevdariti vse prošnje, — a to postavno zahtevanje odbil je pašabirokrat Lipold, in kar brez predlogov zdravstvenega sveta stavi naravnost ministerstvu nasvet, ki je izvolilo dr. Jenkota za rudarskega fizika. Mi ne rečemo, da dr. Jenko ni sposoben za to službo in se ne spuščamo v preiskavo, zakaj je gosp. Lipold ravno njega pred vsimi nasvetoval; ker pa se je po misli vseh udov zdravstvenega sveta v tem slučaju prelomila postava od 30. aprila 1872 in je po takem birokratičnem postopanju zdravstveni svèt razžaljen v svoji časti, zato je sklenil, pritožiti se pri ministerstvu. Radovedni smo, ali bode ministerstvo pritožbo zdravstvenih svetnikov, ki radovoljno in brez plačila služijo vladi, rešilo ugodno in v čast zdravstvenega sveta ali ne. Ako bi se tako naprej ravnalo z zdravstvenim svetom, se bo pač vsak zdravnik premislil, vstopiti v tako kompanijo, ki bi bila le peto kolo v zdravstvenih zadevah, in na smeh vsemu občinstvu. Pojte rakom žvižgat s takimi vstavnimi postavami, ki jih z nogami teptati sme vsak birokrat!

— (*Dr. Razpet*) pride za c. kr. okrajnega zdravnika v Ptuj na Štajarsko; za to mesto je z vladnim dovoljenjem menjal z dr. Škraberjem, ki na njegovo mesto pride za okrajnega zdravnika v Postojno. Z odhodom dr. Razpeta zgubí naša dežela enega najboljih zdravnikov, tudi v živinskih kugah mnogo skušenega. Dr. Razpet je tudi s pohvalo več let izvrševal opravila zdravstvenega svetovalca. Ker pa mu je odgojevanje otrok lože v Ptuji kakor v Postojni, zato si je želel premestenja. Naša najbolja voščila spremljajo vrlega rodoljuba na Štajarsko!

— (*Matica slovenska.*) Prosim vse tiste gospode poverjenike, kateri niso še poslali letošnje letnine (in ustanovnine) sebi poverjenih matičarjev, naj izvolijo to kmalu storiti. Imenik gré te dni v tiskarno; če bo v njem kaj pomot, ne bo to moja krivica. J. Tušek, tajnik.

— (*Vabilo v mesečni shod političnega društva „Slovenija“*) v četrtek 13. avgusta 1874 ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani. Vrsta razgovorov: Razgovor o vžitninskem davku v Ljubljani; 2. Palacky in zadnje literarno delo njegovo; 3. razgovor o prihodnji Ljubljanski volitvi za deželni zbor mesto dr. Suppana.

— (*Poslanca namesto odstopivšega g. dekana Grabrijana*) mislijo Vipavski volilci izbrati gosp. Matija Lavrenčiča, posestnika v Vrhpolji pri Vipavi, vrlega narodnjaka. Več o njem bo prinesel „Slovenec“.

— (*Gosp. L. Jugovic*) se je poslanstvu odpovedal, toraj bo tudi za njega nova volitev.

— (*Prvi civilni zakon*) se bo sklenil te dni v Ljubljani, ženin in nevesta sta že na „rotovžu“ nabita. Ženin je železnišk konduktêr in katoličan, nevesta hči krčmarja na Šentpeterskem predmestji in luteranka.

— (*Kako delajo z našimi vojaki*), kaže sledeča dogodba, ki diší po tistem času, ko je pri vojacih palica pela in je bil vsak vojak višemu nasproti — ničlja. Pri zdanjih vojaških vajah imajo, kakor vsako leto, šotor pri Fužinah blizo Ljubljane. Nek vojak (reservist) je prinesel iz Ljubljane pri največi vročini šest pušek doli in vročine potéč se drznil si odpeti tri gumbe. Zagleda ga stotnik B., stopi k njemu, se zadere nad njim ter ga dá zavoljo te velikanske pregrehe zoper vojaško postavo za roke k hrastu privezati, kjer je revež pri največi vročini moral stati dve uri vpričo mnogo gledalcev. Pripoveduje se nam, da se je drugemu enaka zgodila, le da je bil tako pripét k nekemu poslopji. Ali ni tako ravnanje z vojaki, če bi bili še tako surovi, kar pa niso, ker je zdaj jako mnogo olikanih med njimi, — po duhu vojaške postave? Ni mar kar naravnost rečeno, barbarično, turško? In ali so častniki, ki se tako daleč spozabijo, za današnjo vojaščino še primerni? Mislimo, da ne, in upamo, da bodo više uradnije to reč preiskovale in take nepristojnosti za zmiraj zabranile.

— (*„Sokol“*) bo 15. t. m. obhajal svojo desetnico z veselico na Drenikovem vrhu, kamor se podá ob 2. popoldne, in z besedo zvečer na čitalničnem vrtu.

— (*Prelesnika*), znanega ponarejalca bankovcev, kateri je že Bog vé kolikokrat všel, so žandarji pri Lašičah zopet vjeli in prignali ga v Ljubljano.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Slov. Gospodar“ piše: „Gliha se štriha“. Za novo „narodno društvo“ v Ljubljani“ išče Vošnjak med svojimi udov tudi v srenji sv. Krištofa na Laškem. Ko bode število izvoljenih dopolnjeno ter se bo moglo z novim društvom „bobnati“, hočejo liberalni slovenski politikarji sijajno svečanost v slavo „verskih“ postav napraviti. Nesrečno ljudstvo, ki se tako za nos voditi dá! Da vas skoro pamet sreča!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Prihod cesarja, ki se podá v vojaški tabor pri Brandižu, v Prago je napovedan 7. septembra. Velike važnosti se zdi ta prihod, posebno ker je že mnogo let preteklo, kar ga ni bilo na Česko. Pa tudi novica — če je resnična — da pride v Brandiž takrat tudi Mak-Mahon, predsednik Francoske republike, je pomenljiva; verjetna je, kajti pri današnjem stanu je naravna zveza Rusko Avstrijsko-Francoska, ker se nič ne vé, kaj kuje Pruska in je treba vsem trem pred njo na straži biti. Ker je tudi nadvojvoda Albrecht potoval po Ruskem, Prusi že zeló pisano gledajo. Da bi pa prihod cesarjev na Česko bil kaka „Ausgleichsreise“, tega se Čehi sami nič kaj posebno ne nadjajo.

— Lože prostomavtarske, katero so hoteli nekateri na Dunaji napraviti, vlada ni dovolila; zato se nemčurski listi zeló hudujejo nad njo.

— Pred začetkom deželnih zborov bo ministerstvo sklicalo še vse deželne načelnike na Dunaj, da jim izročí vladne predloge za zbore, in sicer tudi še dá ustmena povelja, kako se imajo v deželnih zborih obnašati.

Ogerska. — Srbska skupščina je izvolila zdaj rumunskega metropolita Ivačkoviča za patrijarha. Tedaj postane vsim pravicam naroda srbskega nasproti Rumunec njegov patrijarh!

Listnica vredništva. Gosp. Fr. Nachtigallu v L: „Novice“ se od tod v redu pošiljajo; pošta mora kriva biti; treba tedaj, da se pritožite.

Žitna cena

v Ljubljani 8 avgusta 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 50. — banaške 6 fl. 80. — turšice 4 fl. 80. — soršice 4 fl. 10. — rží 3 fl. 40. — ječmena 3 fl. —. — prosa 3 fl. —. — ajde 4 fl. 40. — ovsa 2 fl. 10. — Krompir 3 fl. 40.

Kursi na Dunaji 7. avgusta.

5% metaliki 70 fl. 70 kr.	Ažijo srebra 103 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 74 fl. 50 kr.	Napoleondori 8 fl. 81 kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu	8. avgusta 1874:	50.	60.	82.	33.	44.
na Dunaji		31.	5.	45.	60.	43.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 22. avgusta.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.